

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

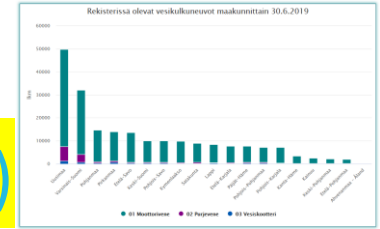
Lakeland Tampereenseutu Kooste Kjk 13.12.2019

Satamahanke1, laatuluokat 2017
Satamahanke2, toimintamalli 2018
Satamahanke3, toimintamalliSWOT2019-20

Ritva Asula-Myllynen
Kehittämispäällikkö, infrapalvelut

SATAMAHANKE, OSA 1 kehittämisohjelma (2017)

- VENEILIJÖILLE TEHTIIN KYSELY KESÄLLÄ 2017 → KEHITTÄMISTARPEITA (n=283)
- TEKNISILLE/INFRAJOHTAJILLE HAASTATTELU → KEHITYSKOhteita
- FYYSINEN SATAMAKARTOITUS → NYKYTILA, VALOKUVAT

AJUREITA:

- Pirkanmaalla neljänneksi eniten rekisteröityjä vesikulkuneuvoja (14 000)
- painotus kohti päiväveneilyä ja tarve parempiin palveluihin vesien äärelle
- matkaveneily säilyttää suosiotaan
- yhä useampi haluaa hankkia isomman (noin 30 % kyselyyn vastanneista) tai toisen veneen, individualismi, mukavuus
- digitalisaation mahdollisuudet veneissä ja veneilyssä lisääntyvät (turvallisuus, palvelut)
- kestävät arvot, ekologisuus, luontokosketus, lähikalastus, etätyö, autoilun korvike, jakamistalous, MAAS
- ilmastonmuutos lisää lähimatkailua ja pidentää veneilykautta
- hyvinvointi, rauhoittuminen, vaivattomuus, toisaalta elämysten haku ja aktiivilomat
- veneily ja lautat korvaavat mökin
- muitakin kuin veneitä: vesijetit, kanootit, sauna- ja huvilalautat, asuntoveneet

Lainsäädäntö ja mahdollisuuksia

Uusi vesiliikennelaki tulee voimaan 1.6.2020 Uuden lain myötä vuokravenesäätely kevenee ja sanktiojärjestelmä ajanmukaistuu. Näiden muutosten tavoitteena on helpottaa veneen vuokrausta ja jakamistaloutta (über-palvelu).

MAHDOLLISUUKSIA

- kaavoitus: venepaikat vesistöjen äärelle rakentamisessa (lähellä, joukkoliikenne)
- veneala: über lisää käyttöastetta ja huoltopalvelujen tarvetta, palvelujen lisääminen virkistää myös venekauppaa, vaatimustaso nousee
- osaksi matkaketjuja, esim. [Föli](#) ("fisu liikkuminen")
- teknologian kehittyminen (aurinkosähkö, viihde), satamiin nopeat langattomat palvelut
- matkailu: vierailukohteet osaksi vesistömatkailutarjontaa ja tiedotusta (luontoreitit, tapahtumat, leiripaikat)
- vetovoima: kasvavan seudun asuin- ja elinympäristön laadun, monipuolisuuden ja houkuttelevuuden kehittäminen

UHKIA

- vesilläliikkumistaitojen puute (navigointi, isot konetehot)

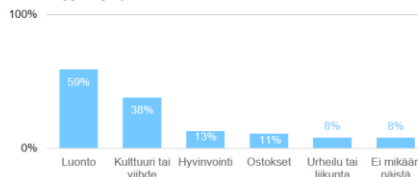
Tarpeita

KESKEISIÄ TARPEITA JA KEHITYSKULKUJA (yhteistyö):

- riittävä ja turvallinen laiturikapasiteetti (oma ja vierasvenepaikat, esteettömyys)
- **peruspalvelujen** tarve: 1 polttoaineen tankkaus, 2 videovalvonta, 3 wc, 4 jätehuolto (ml. septi, pilssi), 5 pysäköinti, 6 talousvesihuolto
- **mukavuuspalvelujen** tarve: yöpyminen, ruokailu, peseytyminen
- **erikoispalvelujen** tarve: suurten veneiden paikat, kanoottien ja vesijettien laiturit, sauna- ja asuntoveneiden laiturit, venehotellit, lokkikarkoitin, lapsiperheiden palvelut, ruokakauppa, ravintola, kahvila, huoltopalvelut, laitureille sähköt (lämmitys ja huolto), venevuokraus, kalankäsittelytilat, tapahtuma-alueita
- mahdollisuus varata laituripaikka internetissä+älylaitteella (sovellus)
- vaihtoehtoiset käyttövoimat (sähköveneiden lataus)
- kahden venepaikan tarve (kotisatama ja ”lomasatama ylävesillä”)
- ”laiturisaarekkeet” (yksityisyyttä paljon aikaa satamissa viettävälle, vrt. caravan)

Huom! Tarpeet koti- ja vierassatamassa poikkeavat toisistaan. Seurojen hallinnassa olevien satamien kehityspaineet eivät kohdistu suoraan kuntiin eli yhteistyötä tarvitaan.

Luonto syynä yli puoleen lomamatkakohteen valinnoista

Tarpeita

KESKEISIÄ TARPEITA (kunnat):

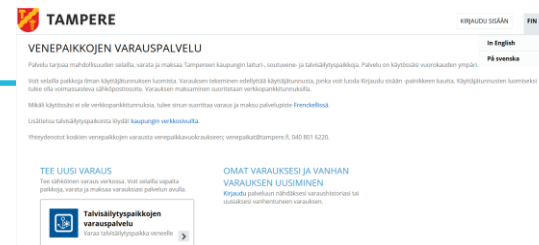
- satamatiedot ja niiden saatavuus kuntien nettisivuilla:

Veneilystä tarjottava tieto olisi hyvä yhtenäistää niin, että se sisältäisi minimissään seuraavat asiat:

- Alueen kartta, johon on selkeästi merkitty satamien ja venerantojen sijainnit ja jokaisesta kohteesta linkki kohteen palvelutietoihin
- Luettelo satamista ja venerannoista sisältäen osoitteet, palvelutiedot, kuvat, varaustiedot, kartta satama-alueesta tai venerannasta, sekä linkki varauslomakkeeseen-tai varausjärjestelmään, josta asiakas voi nähdä hinnoittelun, sekä varata ja maksaa venepaikan
- Muu paikkakunnan veneilyyn liittyvä ohjeistus ja tukitieto

- saatava muiden liikkumismuotojen rinnalle (tulevaisuuden tutkijoiden mukaan veneily on saanut suhteellisen vähän huomiota ja jäänyt muiden liikkumismuotojen varjoon)
- saatava osaksi "olohuoneympäristöä" (tietoisuus satamien potentiaalista vetovoiman lisäämiseksi vähäistä)
- saatava osaksi matkailupaketteja (yhteistyö, kielitarjonta, luonnon tuotteistaminen)

Huom! käyttäjät katsovat asiaa vesistön näkökulmasta, ei kuntarajoittain (seutuyhteistyö). Tarjoamalla vierasvenelaiturin kunta toivottaa vierailijat tervetulleiksi myös vesiteitse.

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Veneilyssä tärkeät asiat (kysely 2017)

1. päiväretkien tekeminen lähivesillä
2. huviajelu ilman päämäärää
3. yöpyminen veneessä
4. kalastus
5. oleskelu veneellä satamassa
6. liikennöinti mökille
7. yöpyminen maalla

Kysely tehtiin paikallisille vesilläliikkujille (satamatoimisto FB, kaupunkiseudun verkkosivut, sähköpostilla veneilyseurojen yhteyshenkilöille ja jäsenilleen, mainos myös Tamperelaisessa)

Toiveena videovalvontaa ja lisää venepaikkoja

KARTOITUS Tampereen kaupunkiseutu selvittää parhaillaan, miten seudun satamia voi kehittää.

MARJO RÄMÖ
marjo.ramo@tamperelainen.fi

Veneily on jäänyt varjoon, kun Tampereella on keskeistetty liikumisesta.

– Usein asioita tarkastellaan siitä näkökulmasta, miten yhdyskuntarakenne palvelee ihmisiä maalla. Vesistöt ovat jääneet vähemmälle huomiolle, seutojohtaja Päivi Nurminen toteaa.

Tämä on yksi syy, miksi Tampereen kaupunkiseutu on käynnistänyt satamaverkoston kehitystyön. Tarkoituksena on kartoittaa Tampereen kaupunkiseudun satamien nykytilanne ja kerätä tietoa veneilyn tulevaisuudesta ja kehittämistarpeista. Kartoitukseen kuuluvat Tampereen lisäksi Lempäälä, Nokia, Pirkkala, Kangasala, Ylöjärvi, Vesilahti ja Orivesi.

– Kaupungistuminen tuo lisää veneilijöitä seudulle, ja vesistöjen virkistyskäyttö lisääntyy tulevaisuudessa. Veneestä on tullut osalle mökin korvikke, ja vesiturheilu lisääntyy. Kun toiminta lisääntyy, satamaverkoston on oltava kunnossa, Nurminen kertoo.

Vesilläliikkujien mielipiteitä kartoitetaan parhaillaan kyselyllä. Kyselyyn voivat vastata kaikki vesilläliikkujat, ja kysely on avoinna 11. kesäkuuta asti.

Tampereen kaupunkiseudun satamat kartoitetaan. Loppukesästä julkaistaan raportti, jossa paljastetaan mm. kehittämistarpeet. Tämä kuva on otettu Tampereella uittotunnilta.

Tampereen seudun satamat

- ▶ Tampereella on parisenkymmentä satamaa. Niistä isoimpia ovat Naistenlahti, Santalahti, Laukontori ja Mustalahti.
- ▶ Tampereen kaupunkiseudulla satamia on noin 40–50.
- ▶ Sataman määrittely on tulkinnanvarainen. Pelkkä laituri ei tee satamaa. Yleensä satamassa on vuokravenepaikkoja ja jonkinlaisia palveluita ympärillä.

– Vastauksia on tullut tähän mennessä 145. eXpertOS-osauskunnan liiketoimintakonsultti **Arto Lammintausta** kertoo.

Lammintausta vastaa tiedon keräämisestä, kyselyn toteuttamisesta ja hankkeen raportoinnista Tampereen kaupunkiseudulle. Raportti valmistuu elokuun lopussa.

– Vastauksissa on erottunut tiettyjä toiveita. Vene- ja lai-

turipaikkoja on toivottu lisää. Myös turvallisuuspuoleen on kiinnitetty huomiota, ja siksi varkauksien estämiseksi moni toivoo videovalvontaa. Juomaveden saatavuus ja vessat ovat myös tärkeitä.

Monessa vastauksessa on noussut esiin loppikarkottimien tarve.

– Niissä paikoissa, missä karkottimia on, laiturit pysyvät siisteinä jätöksistä.

Satamaverkoston kehitystyössä katsotaan pitkälle tulevaisuuteen, aina vuoteen 2040 saakka.

– Tulevaisuutta on tietenkin vaikea ennustaa, mutta yleinen suuntaus näyttäisi kuitenkin olevan se, että ihmiset kaipaavat mukavuuksia.

Lammintausta muistuttaa, että tulevaisuudessa on niitäkin, jotka eivät kalpaa veneeseen viihde-elektronikkaa. – Joku sanoi minulle osuvasti, että veneellä pääsee lähemmäksi kesää. Silloin ei tarvita mitään mukavuuksia, vaan se riittää, kun saa istua veneessä.

▶ Kysely löytyy Tampereen kaupunkiseudun nettisivuilta: www.tampereenseutu.fi

Sovelluksia

Satamapaikka.com vierasvene- ja kausipaikkojen varaaminen kumppanuuspohjalta
Venesatamat.fi/ karttoja, satamia syvyys- ja yhteystietoineen palveluineen, tapahtumia
Sailmate.com karttoja, oma sijainti ja nopeus, vierassatamien lähestymiskartat, retkireitit
Loisto kartat (myös maasto), vierasvenesatamat, sääennusteet
Vierassatamat.fi ”Suomen kaikki viralliset satamat”, koordinaatit, satamanumerot, palvelut:
→ Satamaopas.fi painotuote kaikista virallisista satamista: Käyntisatamat, Veneilykesä

”Yksikään sovellus ei sellaisenaan ole valmis otettavaksi käyttöön. Vaatii taloudellisia panostuksia, jotka kohdistuvat työn tilaajaan.”

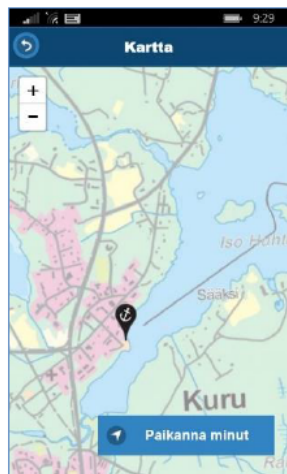
MUUTA

”Soveltuvimmalta
vaikuttava
tutkituista, muut
liian
navigointikeskeisiä
satunnaista
käyttäjää ajatellen”

mutta

Venesatamat.fi

Vaiste Productions Oy:n tuottama sovellus antaa tiedot satamista ja useat Pirkanmaan satamat löytyvät siitä jo. Satamista on tavoitteena antaa nimi, esittely ja yhteystiedot, koordinaatit, satamanumero ja kartta-alue, sataman palvelut, syvyyssiedot ja venepaikkojen määrä. Lähialueen palveluita voidaan lisätä sovellukseen, josta laskutetaan 100 € + ALV vuosittain per palvelu. Tiedot satamien palveluista ovat epätarkat ja osin puutteelliset. Sovelluksen kautta voi antaa kommentteja tai raportoida väärät satamatiedot. Käyttäjiä on vähän. Toimii kaikilla älypuhelinlustoilla ja verkossa. Potentiaalinen sovellus, mutta vaatii markkinointia ja lisäresursointia kehittämiseen.

Kuva 2, Venesatamat.fi

Plussat

- Ilmainen loppukäyttäjälle
- Mahdollisuus räätälöidä
- Kohdistettu selkeästi satamien palveluihin
- Selkeästi veneilijän näkökulmasta, mutta helppo myös muille

Miinukset

- Melko vähän käyttäjiä
- Harrastelijamainen toteutus

LAATULUOKAT

Satama=sellainen veneilyä tukeva ylläpidetty ranta, jossa on laituri veneiden kiinnittymistä varten ja joitakin peruspalveluja.

Lähde: Seutusatamat, Arto Lammintausta, 2017.

I = Vähintään 100 kausipaikkaa ja 10 vierasvenepaikkaa. Enemmän kuin 15 palvelua, esim. aallonmurtaja, käveltävät aisat, lokkikarkotin, kahvila, sauna, wc (edellisen luokan lisäksi).

II= Vähintään 50 kausipaikkaa ja 5 vierasvenepaikkaa. 11-14 palvelua, kuten vierasvenelaituri, hyvä sijainti, pysäköintialue, veneluiska (edellisen luokan lisäksi).

III= Vähintään 25 venepaikkaa. 7-10 palvelua, esim. nousutikkaat, valopollarit, liikennöintiyhteydet, esteettömyys (edellisen luokan lisäksi).

IV= Laituri, jossa venepaikkoja, 4-6 palvelua, kuten pelastusrengas, aita, jätepiste ja pysäköinti.

V=Laituri, jossa venepaikkoja. Vähäinen määrä muita palveluita.

KANGASALA

Satama	Omistusmuoto	Nykyinen laatu/tavoite
1. Kaivanto	Metsähallitus	IV/III
2. Mobilia (kuva) *)	Kunta, seura hallinnoi (Kesäpäivän ps.)	III/II
3. Koivusaari	Kunta, seura hallinnoi (Kesäpäivän ps.)	IV/III
4. Kaivannon sairaala	PSHP	V/IV

*) Selite:
keltaisella
värillä tuleva
brändättävä
satama

*Kunnassa on yksi varsinainen satama, Mobilia, joka on **Kesäpäivän pursiseuran** hallinnassa. Kunnan satamissa ei ole polttoaineen jakelua. Mobilian satamaan on pyritty saamaan sellainen, mutta toistaiseksi siinä ei ole onnistuttu. Wave Motor Oy tarjoaa huoltopalveluita ja talvisäilytystä (14 km Mobiliasta).*

Kunnan venepaikat ovat lähes täydessä käytössä. Kysyntään pyritään vastaamaan erityisesti venerantojen osalta. Kunnassa on 18 venerantaa tai luonnonsatamaa. Jonoa pursiseuran venepaikoille on arviolta 10 – 20 veneilijää.

Keskeinen kehitysajatus on tukea Kesäpäivän pursiseuraa ja lisätä Mobilian alueen palveluita. Mobilian satamaa pidetään pääosin hyvänä paikkana runsaiden palveluiden vuoksi, mutta ranta on osittain matala, ilkivalta on melko yleistä ja laaja pysäköintialue käy ahtaaksi kesäteatteri-iltoina.

KANGASALA (koko tarina)

***Kangasalalla** satamat kuuluvat teknisen toimen alle, rakentamisen palvelualueelle. Käytännössä asiasta vastaavat tekninen johtaja, kunnanpuutarhuri ja suunnittelija. Kehityssajatus on tukea Kesäpäivän pursiseuraa ja lisätä Mobilian alueen palveluita. Venerannoissa tehdään pääsääntöisesti vain ympäristön siistimistä. Vesaniemen ympäristön kehittämistä tehdään pienimuotoisesti – pääasiassa kuitenkin vain kunnossapitoa. Elinvoimaan panostetaan esimerkiksi Liiku ja leiki -näkyvyyden kautta verkkosivuilla. Harrastuspaikkojen lisääminen nähdään tärkeänä hyvinvointitekijänä ja mahdollisuuksia profiloitua tällä alueella nähdään. Rantakohteiden ja vierailukohteiden lisäämistä pidetään tarpeellisena, mutta kuitenkin toivotaan, että se tapahtuu yksityisin voimavaroin. Suurempia kehittämissuunnitelmia ei ole, mutta halukkuutta ajattelun yhtenäistämiseen, satamien näkyvyyden parantamiseen ja seudulliseen kehittämiseen pidetään tärkeänä. Suurimpana haasteena satamien kehittämiseen nähdään resurssipula henkilöstön ja budjetoinnin suhteen.*

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

LEMPÄÄLÄ

Satama	Omistusmuoto	Nykyinen laatu/tavoite
1. Myllyranta (kuva)	Kunta	IV/III
2. Vaihmalan Hovi	Kunta	IV/III
3. Uittoranta	Kunta, seura hallinnoi (Lem-Ves ps.)	III/II
4. Kuusiranta	Kunta, seura hallinnoi (Lem-Ves ps.)	III/II
5. Mäyriä	Pirkanmaan virkistysalueyhdistys	IV/III

Lempäälän kunnan tärkein satamakohde on Myllyranta, jonka suhteen on olemassa laajentamissuunnitelma. Satamaan on kaavailtu ravintolalaivaa ja toisen laiturin lisäämistä. Alueen palveluita on kehitetty jatkuvasti ja sitä tullaan jatkamaan. Sataman sijainti on erinomainen, lähellä kuntakeskuksen palveluja.

Kunnassa ei ole polttoaineenjakehua. Venepalveluita tarjoavia yrityksiä on monia ja ne keskittyvät kanoottivuokraukseen, melontapalveluihin ja muihin ohjelmapalveluihin. Alueella tarjoavat palveluja ja myyvät veneilytuotteita mm. Piellokas, Ecoscout, Pohjolan Vihreä Polku, Koskikellujat, Laurilan lomamökit, Matti Vuorinen (kirkkovenenvuokraus), Go Fishing ja KalastusSuomi, sekä Kuljun kartano.

Kunta ja **Lempäälän-Vesilahden pursiseura** toimivat yhteistyössä veneilyn edellytysten kehittämisessä. Seuran painopiste on oman jäsenistönsä palvelemisessa ja veneilyyn liittyvän osaamisen lisäämisessä ja kunnan rooli näkyy Myllyrannan kehittämisessä osana keskusta-alueen kehitystoimenpiteitä. Keskustan arvon nähdään lisääntyvän satamien tukemisen ansiosta. Myllyrannan kehittämisen arvioidaan nostavan kuntakeskuksen viihtyvyystasoa huomattavasti.

Kunnalla ei ole omia venepaikkoja/venerantoja ja kysyntä on ollut vähäistä, n. 5 kuntalaista ja kaksi yrittäjää ovat kyselleet mahdollisuuksista. Seura hoitaa omalta osaltaan venepaikkojen vuokrauksen.

LEMPÄÄLÄ (koko tarina)

Lempäälä on keskittynyt vahvasti kuntakeskuksen kehittämiseen ja Myllyrannan kehittäminen on menossa eteenpäin sen myötä. Satamien ylläpito ja tekniset laitteet ovat yhdyskunnan palvelualueella – kehittäminen Lempäälän Kehitys Oy:n vastuulla. Tilanne nähdään positiivisesti siten, että koko keskustan arvo nousee satamatoiminnan tukemisen ansiosta – mikä on merkittävä etu. Myllyrannan kehittäminen kokonaisuutena tulee nostamaan kuntakeskuksen viihtymisen tasoa selkeästi. Kunnassa on haasteita uusien satamapaikkojen osoittamiselle, johtuen maankäytöstä. Nykyisten palveluiden hoitaminen tai laajentaminen on ongelmallista esimerkiksi riittävän pysäköinnin järjestämisen suhteen. Satamaluokituksen toivotaan edistävän matkailua ja satamien kehittäminen luo viihtyisämpiä rantoja ja monipuolisia rantapalveluita myös maalta tuleville matkailijoille. Satamien kehittäminen on osa kuntakeskuksen kehittämissuunnitelmaa. Uittorannan suhteen pääpaino on kuitenkin veneseuran kehitystoimilla. Suurimmat haasteet liittyvät resursseihin ja budjettiin, maankäytöllisten haasteiden lisäksi.

NOKIA

Satama	Omistusmuoto	Nykyinen laatu/tavoite
1. Eden (kuva)	Kunta	II/I
2. Siuro	Kunta	III/II
3. Vihola	Kunta, seura hallinnoi (Nokian veneilijät)	I/I
4. Viinikanniemi ¹⁾	Kunta, yritys hallinnoi (Nokia camping)	V/IV

¹⁾ Viinikanniemen osalta ei ole päätöstä (2017), säilykö veneilykohteena. Leirintäaluesopimus 2019 loppuun.

Edenin rantaan on olemassa laajempi kehityssuunnitelma. Polttoaineenjakehua on suunniteltu, mutta sitä ei tällä hetkellä ole. Kaupunki pyrkii rakentamaan Edenin sataman loppuun saakka peruspalveluineen, mukaan lukien uusi betonilaituri. Laajempien palveluiden odotetaan toteutuvan yrittäjien tai seurojen toimesta.

Veneily nähdään merkittävänä palveluna kaupunkilaisille ja Eden on yksi laivaliikenteen tärkeä etappi. Infrapalvelut ovat lähellä Edenissä ja Viholassa. Edenissä on ollut muutamia vapaita paikkoja, Viholassa on tarvetta lisäpaikoille, joita seura onkin toteuttamassa. Kaupunki on palkannut markkinointi-koordinaattorin ja pyrkii kehittämään viestintäänsä verkkosivujen kautta.

Kaupunki kaipaa seudullista näkemystä siitä, miksi veneilyyn ja satamien kehittämiseen tarvittavat asiat on nyt laitettava kuntoon. Veneilyn merkitystä on korostettava vetovoiman kehittämisen ja hyvinvoinnin tekijänä. Päätöksiä tarvitaan mm. yhteishankintojen tekemisestä ja tietohallinto- ja paikkatietoasioihin liittyvät varausjärjestelmät olisi saatava seudullisiksi.

Kaupungissa on kaksi yritystä, jotka toimivat veneilyn tuotteiden ja palveluiden parissa. MotorShop myy veneitä, varaosia, korjauspalvelua ja Eräketu myy ja vuokraa kajakkeja/kanootteja, sekä niiden tarvikkeita. Eräketu, Siuro Events, Kuikan Kujeet ja T:mi Jan Holm järjestävät vene-/kajakiretkiä ja vuokraavat välineitä. Kaupungin alueella on 24 venerantaa tai luonnonsatamaa, sekä Paperiliiton jäsenten vapaa-ajanviettopaikka laituri- ja paikkoina.

NOKIA (koko tarina)

***Nokia**lla on valmiit suunnitelmat Edenin ranta-alueen kehittämiseen. Kaupunki pyrkii mahdollistamaan perusinfran myös muissa satamissa, mutta Edenin osalta rakentaminen on tarkoitus viedä loppuun asti kaupungin toimesta. Edenin tontille on olemassa kaava ja tavoitteena on saada rantaan laivaliikennettä palvelevaa toimintaa. Muulle osalle tonttia on suunnitteilla muita palveluita sekä asuntoja. Satamien alueille sijoittuvat palvelut halutaan toteutettaviksi kuitenkin yritysten tai veneseuran toimesta. Satamien resursointi on kaupunkikehityksen ja infrapalveluiden alla. Nokia haluaa panostaa myös viestintään, jotta satamien ja venerantojen löydettävyys paranee. Suunnitelmien toteuttamiseen toivotaan taustatukea vaikeasta taloustilanteesta johtuen. Veneilyn merkityksen korostamista toivotaan, jotta sen merkitys vetovoiman kehittämisen ja hyvinvoinnin kannalta tunnustettaisiin yleisemmin. Seudullisen yhteistyön merkitys nähdään erittäin tärkeänä ja asioiden edistämistä pidetään erittäin ajankohtaisena. Nokia on kiinnostunut yhteishankintamenetelmien käyttöönottamisesta ja tietohallinnon- ja paikkatietoasioiden sekä varausjärjestelmien seudullisesta yhteiskäytöstä.*

ORIVESI

Satama	Omistusmuoto	Nykyinen laatu/tavoite
1. Karpinlahti (kuva)	Kunta, seura hallinnoi (Läng.veneilijät)	III/II
2. Koppala	Kunta, seura hallinnoi (Läng. veneilijät)	V/IV
3. Rönni	Kunta, seura hallinnoi (Eräj.urheilijat)	III/II
4. Säynäniemi	Kunta, yksityinen hallinnoi	IV/III
5. Purnu	Yksityinen (taidekeskus, säätiö)	IV/III

Kaupungin satamat ovat seurojen tai yrittäjän hoidossa. Varsinaisia suunnitelmia satamien kehittämiseksi ei ole. Edut on kuitenkin linjattu strategiassa ja palkattu elinvoimapaällikkö, joka näkee kehittämispotentiaalia. Seudullinen suunnitelma voi nostaa esille enemmän tarpeita.

Huoltoasemalta voi tilata polttoainetta rantaan ja Rönnessä on tankkauspiste. Kaksi yritystä tarjoaa talvisäilytystä ja toinen niistä myy veneitä ja varusteita (Kari Kymäläinen ja Veljekset Niiranen). Myös moni yksityisyrittäjä tarjoaa talvisäilytystä. Längelmäveden Uistelijat järjestää kilpailuja ja kalastusretkiä. Kaupungilla ei ole tarjota omia venepaikkoja, seurat hoitavat venepaikat. Isoille veneille ei ehkä ole riittävästi venepaikkoja. Alueella on yksi Pirkanmaan virkistysalueyhdistyksen virkistysalue, Eräpyhä. Yhteistyötä tehdään jonkin verran Kangasalan kanssa (Mobilia).

ORIVESI (koko tarina)

Orivesi ei ole laatinut erillistä satamien kehittämissuunnitelmaa. Kehittämispotentiaalia kuitenkin nähdään ja sille on myös tarvetta muuttotappiosta johtuen. Runsas kesäasukkaiden määrä (n. 3 500 kesäasuntoa) antaa suuntaa myös veneilyn kehittämisen tarpeille. Myös seudullisen suunnittelun nähdään voivan nostaa esille tarpeita. Kaupungin ei ole tarvinnut rahoittaa satamia juurikaan, sillä seurat vastaavat niiden toiminnasta ja venepaikkamaksut käytännössä kattavat kiinteät kulut. Strategiassa on huomioitu virkistys- ja matkailukäyttö, mutta ei muuta. Tekniset palvelut vastaavat satamista ja vuotuinen työpanos on hyvin pieni. Kehittämisen esteinä ovat resurssipula henkilöstön ja budjetin suhteen. Strategiaan nostettu virkistys- ja matkailukäyttö pitävät asiaa kuitenkin pinnalla, haasteista huolimatta. Erityisesti rantautumis- ja retkeilykohteiden löydettävyyys kaipaa kehittämistä. Yksittäisten veneilijöiden tulisi löytää kaikki tarvittava tieto helposti ja yhdestä paikasta. Rantautumispaikkojen kehittämistä ja siistinä pitämistä tuetaan antamalla pieniä avustuksia seuroille ja yhdistyksille. Orivesi tekee yhteistyötä Kangasalan kanssa Mobilian sataman tiimoilta.

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

PIRKKALA

Satama	Omistusmuoto	Nykyinen laatu/tavoite
1. Loukonlahti	Kunta (kuva yllä)	II/I
2. Reippi	Kunta (kuva alh.vas.)	IV/III
3. Turri	Kunta, seura hallinnoi (Pirkkalan pursiseura)	II/I
4. Pereensaari	Kunta, (ei 2017 raportissa, mukaan 25.9. kuva alh.oik.)	-

PIRKKALA

*Kunnassa ei ole polttoaineenjakeilupistettä veneilijöille, eikä venealan yrityksiä. Turrin sataman kehitysvastuu on **Pirkkalan pursiseuralla**, muista kohteista vastaa kunta. Keskusteluja satamien palveluiden kehittämisestä on käyty yksityisten tahojen kanssa, mutta neuvottelut eivät ole edenneet. Reippiin tarvittaisiin rantautumispaikka ja Rajasalmen sillan aluetta tutkitaan mahdollisena venerantana. Alueella on jo kahvilayrittäjä tarjoamassa palveluita.*

Kunnalla on 10 venerantaa tai rantautumispaikkaa. Jonot ovat pitkät (lähes 400 veneilijää), laituripaikat ovat kysytyimpiä. Veneilijöiden vaatimustaso on selvässä nousussa. Vuonna 2015 on laadittu venerantojen kehittämissuunnitelma, jonka toteuttaminen on kesken.

PIRKKALA (koko tarina)

***Pirkkalassa** kunta vastaa suurimmasta osasta satamia ja venerantoja. Turrin satama on vuokrattu paikalliselle veneseuralle, joka kehittää satamaa aktiivisesti. Kunnalla on yleissuunnitelma satamien ja venerantojen kehittämisestä vuodelta 2015. Suunnitelmat mm. Loukonlahden sataman laajentamisen suhteen ovat toistaiseksi toteuttamatta. Organisaatiossa satamat ovat yhdyskuntatekniikan tulosalueella. Vesistö- ja virkistyskäyttö nousee entistä enemmän esille. Rantaan tehdään tänä vuonna suunnitelmaa pyöräily-/kävelyreitistä. Vesistö halutaan saada näkyvämmäksi kunnassa. Haasteina nähdään erityisesti pitkät venepaikkajonot, resurssien vähäisyys ja hankkeiden rahoittamisen ongelmat. 3. sektoria kaivataan mukaan rahoittamaan, mutta kunnalla ei ole käytännön mahdollisuuksia aktiiviseen yhteistyöhön. Mobiiliapplikaation tai muun markkinointivälineen kehittäminen nähdään tärkeäksi, samoin kuin satamien palveluiden kehittäminen ja alueellinen yhteistyö. Kehittämistyötä tehdään pitkällä tähtäimellä ja rakentamista tehdään vähitellen.*

Satama	Omistusmuoto	Nykyinen laatu/tavoite
1. Halkoniemi	Kunta	II/I
2. Jänissaari	Kunta, seura hallinnoi (Näsijärven ps.)	I/I
3. Katiskalahti	Kunta	III/II
4. Kämmenniemi	Kunta	III/II
5. Maisansalo	Kunta	II/I
6. Mustalahti ja Kortelahti	Kunta	I/I
7. Naistenlahti	Kunta	II/I
8. Perkiönlahti	Kunta	III/II
9. Rauhaniemi	Kunta, seura hallinnoi (Vene 71)	III/II
10. Santalahti	Kunta (kuva)	II/I
11. Sisaruspohja	Kunta	V/IV
12. Tasanne	Kunta	III/II

TAMPERE

Satama	Omistusmuoto	Nykyinen laatu/tavoite
13. Tapoonlahti	Kunta	IV/III
14. Terälahti	Kunta	V/IV
15. Viitapohja	Kunta	V/IV
16. Elvala	Kunta	IV/III
17. Härmälänsaari	Kunta	III/II
18. Laukontori ja Ratina	Kunta	I/I
19. Rahola	Kunta	IV/III
20. Rantaperkiö	Kunta	III/II
21. Soutukeskus	Kunta	III/II
22. Uittotunneli	Kunta	III/II
23. Viikinsaari	Kunta	V/IV
24. Viinikanlahti	Kunta	I/I

Tampereella on 22 satamaa, joista pienimissä on yksi laituri ja siinä kymmenkunta venepaikkaa. Suurimmassa satamassa, Naistenlahdessa on lähes 700 venepaikkaa. Kahta satamaa lukuun ottamatta kaupunki hallinnoi kaikkia satamia. Jänissaaren ja Rauhaniemen toiminnasta vastaavat veneilyseurat. Kaupungilla on lisäksi yli 40 erillistä venerantaa. Polttoaineen jakelupiste löytyy molemmilta järviltä, Näsijärven piste Mustalahdesta ja Pyhäjärven piste Ratinasta.

Satamia kehitetään vahvasti kaupungin voimin ja myös yhteistyössä yrittäjien kanssa. Venepaikoille on jatkuva jono ja siksi satamia laajennetaan jatkuvasti. Ainoa varsinainen saarella sijaitseva satama Tampereella on Viikinsaari, johon on myös laivaliikennettä. Luonnonsatamat sijaitsevat muiden kuntien alueilla.

TAMPERE (koko tarina)

Tampere pyrkii kehittämään satamiaan jatkuvasti tarpeita vastaaviksi. Vastuu on kaupunkiympäristön palvelualueella/rakennuttamisjohtajalla ja toisaalta operatiivisesti Tampereen satamatoimiston satamapäälliköllä. Venepaikkajono on ollut pitkään jatkuva, siitä huolimatta, että joka vuosi hankitaan lisää laitureita. Palveluihin on panostettu lisäämällä muun muassa valaisin-/sähköpollareita, videovalvontaa ja lokkikarkottimia. Naistenlahden satamaan on saatu paljon lisäpaikkoja ja Santalahteen on rakentumassa täysin uudistuva, laaja satama erilaisine palveluineen. Veneilijöiden tarpeisiin vastaamista pidetään luonnollisena ja välttämättömänä vetovoimatekijänä kahden suuren järven välissä. Suunnitelmissa on jatkuva kehittäminen mm. uusien palveluiden muodossa. Nykyisiä satamia pyritään laajentamaan mahdollisuuksien mukaan, mutta uusille satamille ei tällä hetkellä ole varmistettuja sijaintipaikkoja. Suurimmat haasteet liittyvätkin maankäyttöön, käytännön mahdollisuuksiin vastata kasvavan väestömäärän tarpeisiin ja tiukkaan talouteen. Suuret hankinnat ovat kuitenkin tuoneet mukanaan mahdollisuuden kilpailuttaa laituritoimittajia ja saada sovittua erittäin edullisia hintoja. Tavoitteena on kehittää seudullista yhteistyötä, yhteishankinta- ja yhteistoimintakulttuuria ja myös maakunnallista yhteistoimintaa.

VESILAHTI

Satama	Omistusmuoto	Nykyinen laatu/tavoite
1. Narva (Kostialansaari, kuva)	Kunta	V/IV
2. Lammasniemi	Kunta	III/II
3. Laukon kartano	Yksityinen	IV/III

VESILAHTI

Vesilahdella on kaksi kunnan omistamaa satamaa ja lisäksi yksityinen laituri Laukon kartanon alueella. Kuivasluotojen ja Katajasaaren luonnonsatamat ovat myös kunnan alueella. Polttoaineenjakea ei ole, eikä myöskään veneenhuoltoon tai -tarvikkeisiin liittyviä palveluita. Paikalliset maatalousyrittäjät tarjoavat veneennostopalveluita niitä kysyttäessä.

Alueen veneliikenne on vilkasta ja satamia halutaan kehittää. Lammasniemestä on melko hyvät yhteydet palveluihin ja pyrkimys on siihen, että veneilijät pysähtyisivät käyttämään palveluita entistä enemmän. Vesi on vahva elementti alueella ja kunta näkee, että alan harrastajien tarpeet pitää pystyä täyttämään. Kunnalla ei ole omia venerantoja. Lammasniemen kaavaa uudistetaan ja alueelle luodaan "veneilykeskus". Aikaa ja budjettia kehittämiseen on niukasti, mutta investointiehdotukset viedään johtoryhmään ja päätetään kunnanhallituksessa.

Veneily tuottaa myönteistä arvoa kuntalaisille ja lisää tunnettuutta, kun kävijät keskustelevat asiasta. Lammasniemen satamaan on jonoa hieman toistakymmentä asiakasta, Narvassa on vapaita paikkoja.

VESILAHTI (koko tarina)

Vesilahti haluaa kehittää vesiliikennettä ja -matkailua ja jo suunnitellut laiturilisäykset toteutetaan sovitulla tavalla. Veneliikenne kunnassa on vilkasta ja Lammasniemestä on hyvä yhteydet palveluihin. Pyrkimys on siihen, että veneilijät käyttäisivät kunnan palveluita mahdollisimman paljon. Koska vesi on kunnassa vahva elementti on luonnollista, että alan harrastajien tarpeet halutaan huomioida. Satamien resursointi on teknisen toimen alueella. Lammasniemen kaavaa uudistetaan ja luodaan alueelle ”veneilykeskus”. Aikaa ja budjettia on niukasti vesiliikenteen kehittämiseen, mutta investoinnit pohditaan johtoryhmässä ja päätetään kunnanhallituksessa. Veneilystä toivotaan myönteistä arvoa kuntalaisille ja tunnettuuden lisääntymistä. Suurimmat haasteet liittyvät niukkoihin henkilöstöresursseihin.

YLÖJÄRVI

Satama	Omistusmuoto	Nykyinen laatu/tavoite
1. Haveri	Kunta	IV/III
2. Kuru	Kunta	III/II
3. Serlapuisto	Kunta	III/I
4. Paappasenniemi	Kunta	V/IV
5. Kuusela (Vahantalahti)	Kunta	III/II
6. Pimeesalmen telakka (kuva) ²⁾	Yksityinen, seura hallinnoi (Ylö veneliijät)	I/I

²⁾ Kehittämis-
kohteena
myöhemmin

YLÖJÄRVI

Ylöjärven kaupungilla on viisi omaa satamaa, Serlapuisto, Paappasenniemi, Kuusela, Kuru ja Haveri, joista jälkimmäisen palveluista huolehtivat paikalliset yrittäjät ja Kuuselan satamaa hallinnoi veneseura. Kunnan alueella on yksityinen, tunnettu Pimeesalmen telakka, jossa on monipuoliset palvelut. Peronsaaren (Saarenperä) satama on tunnettu vierailukohde, jossa on varsin monipuoliset palvelut. Kunnan alueella on kaiken kaikkiaan 12 luonnonsatamaa, joista tunnetuin on Romunokka.

Polttoaineenjaku löytyy Pimeesalmen telakalta. Kunta tukee paikallisia yrittäjiä tarjoamalla infran satamiin ja olemalla mukana, jos yrittäjä lähtee kehittämään satamaa. Kurua pidetään potentiaalisena kehityskohteena, vaikkakin se on hieman sivussa suositulta reitiltä. Haverissa kaikki palvelut ovat lähellä ja 2017 avattu Ikaalisten kylpylä – Haveri on uusi laivareitti, jonka toivotaan piristävän alueen käyttöä entisestään.

Venepaikkajonot ovat pitkät – Näsijärven puolella kymmeniä veneilijöitä. Kaupunki omistaa ranta-alueita, mutta potentiaalista paikkaa uudelle venesatamalle ei ole. Isolle satamalle olisi kuitenkin oikea tarve. Päättäjiltä toivottaisiin vahvempaa tukea veneilijöille ja yrittäjille, jotta asia saataisiin yhteisvoimin kuntoon. Toimintaa pitää myös kehittää proaktiiviseen suuntaan niin, että rahoitusta haetaan ja satamia kehitetään suunnitelmallisesti. Palvelusatamat tarvitsevat taustavoimia, kuten Haverissa ja näitä tulisi aktiivisesti hakea, kuten myös esim. Kantri ry:n tukea kehittämistoimiin. Kantri ry on yhdistys, jonka yhtenä tarkoituksena on rahoituksen jakaminen maaseudun kehittämiseen (kantriry.fi).

YLÖJÄRVI (koko tarina)

Ylöjärvi hoitaa satamia tekniikka- ja ympäristöosaston voimin. Pääosin toiminta on ylläpitoa, eikä kehitystoimenpiteitä ole määritelty strategiassa. Haverissa vierasvenesatama on saanut uuden laiturin ja paikallinen yrittäjä vastaa siitä, samoin kuin alueen palveluiden toimittamisesta. Huoltotyöt ostetaan, omaa henkilökuntaa ei satamille ole osoitettu. Laiturit on hankittu leasing-sopimuksilla ja laituri-toimittaja vastaa niiden ylläpidosta. Myös muihin satamiin, erityisesti Kuruun, toivotaan yrittäjälähtöistä palvelukehitystä Haverin tapaan. Satamien kehittämistä pitäisi pyrkiä myös näkemään enenevässä määrin kilpailutekijänä, jotta muut hankkeet eivät ajaisi satamien kehittämisen ohitse. Venepaikkajono on pysyvä, Näsijärven puolella noin kymmenien veneilijöiden mittainen. Uusia potentiaalisia paikkoja venesatamille ei ole, vaikka kunnalla on ranta-alueita ja isommalle satamalle olisi tarvetta. Kehitystyötä tulisi viedä eteenpäin suunnitelmallisesti ja yhteistyössä kaikkien osapuolien kanssa. Palvelusatamille kaivataan taustavoimia toiminnan pyörittämiseen. Rahoituksen saaminen on vaikeaa, mutta esimerkiksi Kantrilta on saatu jonkin verran tukea. Ylöjärveläisen luonnon, Kyrösjärven ja Näsijärven ranta-alueiden tunnettuuden lisäämistä kaivataan.

SATAMAHANKE, OSA 2 toimintamalli(2018)

- selvitettiin vesistöalueen toimijoita (risteily, vuokraus, leirintä, veneiden säilytys+huolto+kuljetus, seurat)
- kytkentä matkailuun (PyhäNäsi-, Visit Tampere)

”Tutkimusten mukaan veneilijät toivovat enemmän tietoa lähialueiden palveluista ja mahdollisuuksista:

- Kaupalliset palvelut, ravintolat, kahvilat
- Kulttuuripalvelut
- Matkailukeskittymät
- Nähtävyydet
- Majoituskohteet: hotellit, hostellit, vuokramökit, muu erikoismajoitus
- Camping/karavaanarialueet
- Luonnonpuistot, luontoreitit
- Ohjelmapalvelut
- Vuokrauspalvelut (esim. välinevuokraus)”

Raportin otsikoita

- Strategisen viitekehyksen kuvaaminen (Seutustrategia, seudun rakennesuunnitelma, Mal-sopimus, maakunta, Tampere, Suomi)
- matkailun ja vapaa-ajan trendejä ja ilmiöitä
- veneilyn kehityksestä (vrt. vaihe 1)
- veneilijöiden rahankäyttö (kohdistuu satamien palvelutarjontaan, Savonlinnan seudulla 93 €/hlö/vrk kun taas Päijät-Hämeessä 47 €/hlö/vrk)
- veneilyn muutostrendejä (vrt. vaihe 1)
- potentiaalisia kohderyhmiä (vierassataman asiakasryhmiä ja motiiveja)
- swot toimintamallin kehittämiseksi (toimintaympäristökuvaus)
- benchmarking-kartoitus toimintamalleista
- vaihtoehtoisten toimintamallien tarkastelu

Toimintamalleja maailmalta

<http://www.balticsailing.de/home>

→ Saksan ja Tanskan 42 sataman markkinointiverkosto

<https://www.im-jaich.de/en/>

→ Yritys hoitaa 9 Saksan sataman palvelujen markkinointia

<http://www.compagniedesportsdumorbihan.com/en/>

→ Morbihanian alueen julkisomisteinen venesatamaoperaattori Ranskassa (ylläpito, hallinto, kehittäminen, markkinointi), omistaa 15 satamaa

<https://www.yachthavens.com/>

→ Yritys, joka omistaa Iso-Britannian ja Hollannin alueella 9 satamaa, ryhmä toimijoita, operaattoreita ja kehittäjiä. Tarjoaa yritystiloja satamista.

Toimintamalleja meiltä

<http://www.30miles.info/>

→ Eu-hanke, jossa mm. vierassatamien liiketoimintakonsepteja

<http://30miles.info/concepts/>

<https://www.naantalinvierasvenesatama.fi/>

→ Naantalin Vierasvenesatama Oy, kaupunki hoitaa kävelylaiturit ja kävelysillan

<https://dokk.fi/>

→ helsinkiläinen Oy, joka myy ja vuokraa vuokraajien veneitä (alusta palveluntarjoajille), risteilyjä, retkiä

Lisäksi <https://visitsavonlinna.fi/veneily-saimaalla/> Savonlinnan seudun matkailu- ja retkeilyinfon ylläpitämä

Toimintamallin tehtävät Tampereen seudulla

- liiketoimintasuunnitelman laatiminen
- venepaikkojen varausjärjestelmän kehittäminen ja hinnoitteluperusteiden laadinta – sähköinen digivaraamo
- kumppanuuden rakentaminen veneilijöiden, laivayhtiöiden, maanomistajien, yrittäjien, seurojen jne. kanssa
- palveluiden ja tuotteiden paketoiminen (yhteydet satamista, retkeily, kulttuuri jne.)
- karttapalvelun ylläpito ja kehittäminen
- markkinoinnin, näkyvyyden ja tapahtumiin liittyvän yhteistyön kehittäminen
- hankintayhteistyön mahdollisuuksien selvittäminen
- asiantuntijayhteistyön hyödyntäminen
- eri rahoitusmahdollisuuksien selvittäminen kehittämisen tueksi
- säännöllisten tyytyväisyyskyselyjen toteuttaminen
- yhteistyön rakentaminen suurten vesistöjen varrella olevien muiden kuntien kanssa
- vesistöjen talvikäytön potentiaalin selvittäminen ja lisääminen
- asumisen huomioon ottaminen
- synergia esim. camping-alueiden kanssa

Tarkastellut malli Tampereen seudulla

1. Isäntäkuntamalli
2. Verkostomalli
3. Palvelu/alustaintegraattori
4. Infraintegraattori
5. Kehitys/markkinointiyhtiö PPP
6. Infrayhtiö PPP
7. Kehittämisyhdistys ry
8. Sähköinen alusta/digivaraamo yhdistävänä tekijänä
9. Innovaatiokumppanuus
10. Muut yhteiset foorumit

- Tyypillisiä esimerkkejä löytyy esim. sote- ja oppilaitossektoreilta, ei varsinaisesti veneilystä.

1. Isäntäkuntamalli

- Kunnat sopivat, että tietyt venesatamiin liittyvät järjestämistehtävät annetaan toisen kunnan hoidettavaksi yhden tai useamman kunnan puolesta.
- Teoriassa tehtävää voisi hoitaa kuntien puolesta kuntayhtymä eli Tampereen Kaupunkiseutu, mikä ei kuitenkaan nykyisellään ”istu” kuntayhtymän tehtäväkenttään
- Tehtäviä esim.
 - satamaverkoston infrastruktuurin kehittäminen
 - ylläpidon ja operoinnin organisointi
 - satamaverkosto kokonaisuutena (palvelusatamista retkeilysatamiin ja rantautumispaikkoihin) tai vain tietty osa-alue
 - ylläpidon ja operoinnin organisointi (kilpailutukset)

Toteutettavuus:

- ⇒ Tehtävien ja laajuuden määrittely hankalaa
- ⇒ Hallinnollisesti (sopimukset, resursointi) ja kustannuksiltaan raskas malli
- ⇒ Liiketoimintanäkökulma jää heikoksi

- PyhäNäsi-pyöräilyreitistö (synergiamahdollisuudet veneilyn ja vesistömatkailun kanssa), kehittämistä ja markkinointia koordinoi Ekokumppanit Oy

2. Verkostomalli

- Mallin perustana on yhteistyön rakentuminen esimerkiksi teema- tai reittipohjaisesti
- Yhteistyön syvyys voi vaihdella löyhästä sopimuspohjaiseen (aiesopimus yhteistyöstä ja tarvittaessa erilliset sopimukset yksittäisistä toimenpiteistä)
- Kehityshyppäys – toimitaan kuten nyt, mutta yhteinen sähköinen alusta
 - Satamapaikat + vuokravälineet
- Sopimusten päivitys veneseurojen kanssa
- Yhteishankinnat ja yhteiset toimijoiden kilpailutukset

Toteutettavuus:

- ⇒ Liiketoimintanäkökulma jää heikoksi
- ⇒ Hallinnollisesti hankala, paljon sovittavaa
- ⇒ Edellyttää koordinoivaa tahoa ja tälle lisäresursseja

- Varsinaisia yhteishankintana toteutettuja monisatamaoperaattoreita ei ole tunnistettu, mutta monet toimijat operoivat useita satamia (esimerkkeinä esitellyt Triton Marin ja Marinetek)

3. Monisatamaoperaattori

- Kunnat sopivat erikseen valittavien venesatamien satama-alueiden vuokraamisesta tai myynnistä yksityiselle toimijalle
 - Toimija kilpailutetaan, ja tämä sitoutuu tiettyyn määrään investointeja
- Vuokrasopimukseen voi sisällyttää esim.
 - Vapaavuodet vuokrasta
 - Alennuksen vuokrasta suhteessa investointeihin ("Naantalin malli")
 - Yksinoikeuden liiketoimintaan satamissa
 - Toimija voi siten sopia yksittäisten tai kaikkien sopimukseen sisältyvien satamien palveluntuotannosta/isännöinnistä paikallisten yritysten tai 3. sektorin eli lähinnä veneseurojen kanssa
 - Kausipaikkojen operointia (Tampereella satamatoimisto vastaa)

Toteutettavuus:

⇒ Nykyisessä veneilyn ja vesistömatkailun kehitysvaiheessa haastava: volyymit ja toisaalta venesatamien yhteydessä olevat palvelut eivät vielä ole riittävällä tasolla kaupallisen toiminnan näkökulmasta

⇒ Tilanne voi muuttua satamien vetovoimaisuuden ja vesistömatkailun palveluntarjonnan lisääntyessä

4. Palvelu/alustaintegraattori

Vertailukohtia muualta:

- Yhteishankinta-esimerkkejä ei ole tunnistettu veneilyn puolelta.
- Vastaavia ovat esim. kuntien yhteiset tietojärjestelmä-hankinnat, joissa ratkaisun kuntakohtaiset kustannukset vaihtelevat tapauskohtaisesti. Hinnoittelun perustana voivat olla esim. mukana olevien kuntien määrä/väestömäärä, käyttäjien määrä tai liittymämäärä.

- Kunnat sopivat tiettyjen palvelukokonaisuuksien siirtämisestä yksityiselle toimijalle (yhteinen sopimus)
 - Vastaava kuin edellisen sivun monisatamaoperaattori, mutta sisältää vain satamille tuotettavat palvelukokonaisuudet, ei varsinaista satamaoperointia
- Toimija kilpailutetaan, ja tälle maksetaan erillinen hallinnointipalkkio (palvelusopimus kuntien kanssa) toiminnan turvaavana perustulona
- Sopimukseen sisällytetään esim.
 - Sähköisen alustan tarjoaminen venesatamille
 - Myynti ja markkinointi
 - Tuotekehitys ja palvelupakettien kokoaminen

Toteutettavuus:

⇒ **Saatava katettua kustannukset – mitä muuta hallinnointipalkkion lisäksi: tapahtumaliput, Särkänniemi-liput?**

5. Infraintegraattori

Vertailukohtia muualta:

- Varsinaisesti venesatamien osalta ei vertailukohtia löydetty, mutta yhdyskuntateknisten palvelujen seudullisia hankintoja toteutetaan laajasti eri sektoreilla

- Kunnat ulkoistavat satamainfrastruktuurin ylläpidon ja huollon valittujen satamien osalta (yhteinen sopimus)
- Toimija kilpailutetaan
 - Sovelletaan teknisen toimen toimintamalleja
 - Selvitetään elinkaarimallien, hallinnointipalkkion ym. mahdollisuudet

Toteutettavuus:

⇒ Toiminta on syytä rajata satamainfrastruktuuriin (keskittyminen ko. osa-alueen ammattitaitoon), eikä yhdistää muita teknisen toimen tehtäviä kuten teiden auraus tms.

⇒ Tampereen satamatoimisto olisi tässä luonteva toimija. Satamatoimisto on parhaillaan skaalamassa palvelujaan. Vaihtoehtona olisi yksityisen toimijan kilpailuttaminen, jolloin toimijan hoidettavaksi jäisi Tampereen (satamatoimisto) ulkopuolisia kohteita.

6. Kehitys- markkinointiyhtiö PPP

- Perustetaan uusi yleishyödyllinen kehitysyhtiö, ”Kaupunkiseudun satama- ja veneilypalvelut Oy”
- Liiketoimintasuunnitelman laatiminen
- Perustajaosakkaina Tampereen kaupunkiseudun kunnat
- Osakkaiksi haetaan myös yksityisiä ja kolmannen sektorin toimijoita
- Yhtiö vastaa satamapalvelujen ja –tuotteiden kehittämisestä ja markkinoinnista
 - Operoinnista erilliset sopimukset (nykyisten sopimusten päivitys, uusien toimijoiden kilpailutus)

Toteutettavuus:

⇒ Hallinnollisesti raskas toteuttaa

⇒ Kokonaan uuden organisaation perustaminen ja sen rahoitus haasteellista

Vertailukohtia muualta:

- Suomessa vastaavia ovat lähinnä ylätasolla toimivat seudulliset elinkeino/matkailuyhtiöt, joiden toiminta-ala on laajempi.
- Rajatun kohteen kehittämiseen liittyvät yhtiöt (esim. rakennusalan ja tierakentamisen projektiyhtiöt - eivät yleishyödyllisiä).
- Esimerkki Ranskasta: Compagnie des Ports du Morbihan

7. Infrayhtiö

- Perustetaan kunnallinen infrayhtiö, ”Kaupunkiseudun satamainfra Oy”
- Liiketoimintasuunnitelman laatiminen
- Osakkaina Tampereen kaupunkiseudun kunnat
- Osakkaiksi haetaan myös yksityisiä (ja kolmannen sektorin) toimijoita
- Yhtiö vastaa satamainfran ylläpidosta ja kehittämisestä
 - Ylläpidosta ja huollosta erilliset sopimukset (kilpailutus)

Toteutettavuus:

⇒ **Raskas malli (valmistelu ja resursointi), kustannusten ja hyötyjen tasapuolisesta jaosta vaikea sopia**

⇒ **Tampereen satamatoimisto on jo olemassa oleva, luonteva toimija**

8. Kehittämisyhdistys

- Perustetaan yleishyödyllinen yhdistys, jonka tehtävänä on koota teemaan liittyvät toimijat yhteen ja koordinoida kehittämistoimintaa ja suunnata kautta resursseja toiminnan kehittämiseen
Jäsenmaksut peruskoordinointiin, erillis- ja hankerahoitus erikseen sovittaviin toimenpiteisiin

Toteutettavuus:

⇒ **Toimintavaltuudet ja päätösvalta rajoitettua**

⇒ **Vaarana ”sillisalaatti” ja puuhasteluksi jääminen**

⇒ **Epävarmaa, saataisiinko kaikkia tarvittavia toimijoita mukaan**

⇒ **Ei-kaupallista toimintaa – liike-toiminnallinen hyöty välillinen, jos ollenkaan**

Vertailukohtia muualta:

- Pro Kelkkaniemi ry on Klamilan sataman kehittämisyhdistys Virolahdella. Tarkoituksena on toimia sataman paikallisten ja laadukkaiden palveluiden säilyttämiseksi ja lisäämiseksi, kehittää sataman palveluiden ja työllisyyden yleisiä edellytyksiä sekä edistää lähialueen asukkaiden ja sataman vieraiden viihtyisyyttä. Yhdistys kokoaa ja koordinoi satamasta kiinnostuneiden tahojen yhteistyötä, osallistuu satamaa koskevaan suunnitteluun, tekee selvityksiä, aloitteita ja antaa lausuntoja, järjestää kokouksia, kursseja, keskustelutilaisuuksia, opintomatkoja ja muita tilaisuuksia, harjoittaa tiedotus- ja valistustoimintaa, osallistuu kehittämishankkeisiin sekä toteuttaa itse sataman kehittämistä edistäviä hankkeita.
- Tyypillisiä malleja ovat myös keskustojen kehittämisyhdistykset sekä seudulliset Leader-ryhmät ja niiden taustayhdistykset.

9. Sähköinen alusta/ digivaraamo yhdistävänä tekijänä

Vertailukohtia muualta:

- Matkailun sähköiset myyntijärjestelmät, joissa mukana useita kuntia (esim. Lahti Regionin ylläpitämä Visit Lahti:
<http://book.visitlahti.fi>)

- Hankitaan yhteishankintana sähköinen alusta vierasvenepaikoille ja palvelujen hankkinnalle
 - Teknisestä ylläpidosta vastaa kilpailutettu järjestelmäntarjoaja
 - Sisällöntuotannon vastuu satamilla (vaihtoehtona palveluntarjoaja, joka hoitaa sekä teknisen ylläpidon ja kehityksen että sisällöntuotannon koordinoinnin, vrt. palvelu/alustaintegraattori)
- Venepaikkojen varaus ja maksaminen
- Muu sisältö: aktiviteetit, palveluntarjonta
- Liittymäpinnat Visit Tampereeseen, Järvikeskukseen

Toteutettavuus:

⇒ Kuka maksaa (kunnat/satamaoperaattorit/loppuasiakkaat)? Tehdäänkö itse vai valmis?

Kuka hallinnoi ja operoi?

⇒ Vaatii kytkeytymistä laajempaan kokonaisuuteen, jotta toiminta olisi kestävä ja alustalla riittävästi tarjontaa

10. Innovaatiokumppanuus

- Esim. jos halutaan kehittää uudentyyppinen palveluintegraattorin/satamaoperoinnin malli satamakokonaisuudelle
 - Jos ei pystytä tarkasti määrittelemään, mitä halutaan (eikä markkinoilla ole vielä saatavissa ”valmista ratkaisua”) ja halutaan kehittää jotain uutta ja innovatiivista. Hankintalaissa innovaatio on määritelty kohtalaisen väljästi (matala kynnys).
- Toteutus vaiheistettuna
 - Esim. alussa kehitys/innovointi-> pilotointi -> pilotoinnin perusteella kumppaneiden karsinta ja toteuttajan valinta.
- Korvaukset maksetaan vaiheiden mukaisesti. Jos korvauksen määrittely etukäteen on vaikeaa, voi ottaa mallia allianssikumppanuuksista – hintakriteeriksi palveluntuottajan vaatima kate (palveluntuottaja pystyy määrittelemään sen tarjousvaiheessa).

Vertailukohtia muualta:

- Viimeaikaisia esimerkkejä
Hilmasta: Helsingin kaupunginkanslia: Robotiikka- ja keinoälyratkaisut Helsingin kaupungin keskustakirjastoon;
Opetus- ja kulttuuriministeriö : Harrastuspassin toteuttaminen

Toteutettavuus:

⇒ **Hankkeistettava ja resursoitava (esim. kuntien yhteistyösopimus ja kuntayhtymä koordinaattorina)**

⇒ **Voi olla mahdollinen myöhemmässä vaiheessa (esimerkiksi monisatamaoperaattorin hakemiseksi)**

11. Muut yhteiset foorumit

- Yhteistyön rakentaminen suurten vesistöjen varrella olevien muiden kuntien kanssa
- Matkailun kokonaisvaltainen kehittäminen
- Saavutettavuus, liikkumispalvelut: satamista ja satamiin

Toteutettavuus:

⇒ Yhteistyön laajentaminen kaikissa tapauksissa

- Infrapalvelut ∞ matkailu – Visit Tampere ∞ Smart Tampere ∞ Business Tampere
- Veneily- ja vesistömatkailuteeman esille nosto: alueiden väliset yhteistyöfoorumit ja kehittämishankkeet

Esitys toimintamalliksi: yhdistetty hajautettu malli

ei käynnissä

käynnistymässä

käynnissä

SATAMAINFRAN YLLÄPITO JA KEHITTÄMINEN

Satamatoimisto

VEINEILYN JA VESISTÖMATKAILUN INFRAN KEHITTÄMINEN

Kaupunkiseudun infrapalvelujen
työryhmä
Kuntien elinvoimapalvelut sekä
tekniset, kulttuuri-, liikunta- ja
vapaa-ajan toimet
Virkistysalueyhdistys

VESISTÖMATKAILUN KEHITTÄMISEN KOORDINOINTI

Perustettava
koordinaatioryhmä

SÄHKÖISEN ALUSTAN OPEROINTI

Järvikeskus

SATAMIEN BRÄNDÄYS

Lakeland PyhäNäsi:
5-10 pilottisatamaa

TUOTTEIDEN KOKOAMINEN JA MARKKINOINTI

Visit Tampere koordinoi
Järvikeskus (oma paletti)

TUOTEKEHITYKSEN AKTIVOINTI JA TUKI PAIKALLISESTI

Kuntien kehitysyhtiöt
/elinkeinotoimet

SATAMAHANKE, OSA 3 toimintamalliSWOT kunnille + jatkotyö

Ostopalvelu: Kolmannessa vaiheessa olisi tarkoitus kiertää kunnat ja selvittää, miten kehittämisohjelma (Vaihe 1) on käsitelty kunnissa ja miten sitä on lähdetty toteuttamaan. Kuntakierroksen tehtävänä olisi mm. kartoittaa kuntien tahtotilaa ja resursseja viedä asiaa eteenpäin, kun edistettäviä tehtäväkokonaisuuksia (toimintamallin tarkoitus) olisivat erityisesti satamainfraan kohdistuvat kehittämistoimenpiteet ja seutusatamabrändin rakentaminen, mihin liittyy myös sähköisten palvelujen (mm. venepaikat) luominen ja liiketoimintamahdollisuudet.

→ Muuta: Kaupunkiseutu/oma työ 2020+:

- selvitetään satamien brändäämisperiaatteet (sovitaan laatuluokat jne) ja eteneminen
- laajennetaan sähköinen venepaikkojen varausjärjestelmä Tampereelta seudulliseksi
- rakennetaan kumppanuusmalli eri toimijoiden kesken (veneilijät, laivayhtiöt, seurat)
- käynnistetään kaupunkivenekonseptin pilotti kaupunkiseudulla (vrt. [Skipperi](#))
- Laaditaan seudun satamista päivitettävä satamaopas sähköisesti ja painotuote
- yhdistetään satamakehittäminen mm. kaavoitukseen (asuminen), liikkumiseen (+maas), seutureitteihin ja vapaa-aikaoppaaseen
- vahvistetaan asemaa strategioissa